

“ЛОТКА КНЯЗЬ РУСЬКИЙ, ПРИБУВ ДО ВИШЕГРАДА”: ГІПОТЕТИЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ

За двадцять кілометрів від столиці Угорщини Буди у 30-х рр. XIV ст. розташовувалась добре укріплена, розкішна трьохсотп'ятдесятикімнатна королівська резиденція Вишеград. Її спорудження ініціював угорський монарх Карл-Роберт Анжуйський¹ для забезпечення від сваволі магнатів, які неодноразово посягали на життя членів королівської родини². З Вишеградського двору король здійснював управління державою. Тут він чинив найвищий суд, приймав володарів сусідніх держав та чужоземні посольства.

Король Карл-Роберт продовжував дотримуватися зовнішньополітичного союзу із Польщею, остаточно сформованого ще на початку XIII ст. і постійно зміцнюваного династичними шлюбами. Його бабуся доводилася сестрою польським княгиням угорського походження Кінзі та Йоланті-Гелені³. Польський король Владислав Локетек (бл. 1260–1333), отже, був кривнем Карла-Роберта, і приязнь між ними значно посилилася після одруження останнього з Ельжбетою Локетківною. Польсько-угорські зв'язки мали виразну тенденцію до зміцнення і за наступника Владислава Локетка – його сина Казімежа III (1310–1370). Дійшло до того, що Казімеж III, який довгий час не мав прямих спадкоємців чоловічої статі, умовився з Карлом Робертом про передачу польського престолу своїй сестрі Ельжбеті. Після її смерті верховна влада у Польщі переходила до сина Карла-Роберта – принца Людовіка.

Імовірно, для остаточного порозуміння щодо попередніх домовленостей про успадкування угорським наступником польської корони Казімеж III був терміново викликаний важкохворим Карлом-Робертом до Вишеграда, про що довідуємося з листа Галхарда де Карцерібус до папи Бенедикта XII (1334–1342) від 11.06.1338 р.⁴ Зміст цих переговорів між обома династами детально аналізувався в польській та угорській історичній літературі, що, загалом, мало б позбавити нас необхідності звертатися до цього питання ще раз, якби не один цікавий факт, який має пряме відношення до історії української державності на галицько-волинських землях у другій чверті XIV ст.

У Дубницькій хроніці про події 29 червня 1338 року читаємо “A. d. 1338, Circa festum ap. Petri et Pauli dominus Lothka dux Rutenorum venit in Vysegrad cum electo populo militum suorum ad regem Karolus Hungarie, promittens ei omnis amicitie incrementum”⁵ (переклад авт.: “Року Божого 1338, під час свята апостолів Петра і Павла, Лотка, князь руський, прибув до Вишеграда разом з вибраними військовими людьми своїми до короля угорського Карла, обіцяючи йому усіляку посилену дружбу”).

Ким був цей “руський князь Лотка”? Інтереси якого князівства він представляв у Вишеграді?

Думки зарубіжних та українських дослідників з приводу державної, етнічної та соціальної належності цієї особи не збігаються.

Першими звернули увагу на “Лотку” польські вчені. Шукаючи доказів для підтвердження наскрізь тенденційної тези про нібито добровільну згоду князя Болеслава-

Юрія II Тройденовича (п.1323-1340) (далі – Юрія II.– О.М.) передати по смерті право управління Руським королівством тому ж таки Казімежові, вони твердили, що присутній у Вишеграді в 1338 р. “Лотка” був володимиро-галицьким володарем. Так, Й.Домбровський доводив, що хронікар припустив помилку при написанні імені “Болеслав”⁶. Цю думку поділяв В.Абрахам, гадаючи, що ім’я “Лотко” є перекрученим “Bolkо” (Болеслав.– О.М.), без присутності якого унеможлилювалися вишеградські **переговори про наступника** (?!) (тут і далі виділено нами.– О.М.) на володимиро-галицькому столі⁷. Цей надуманий історіографічний факт незабаром набув значення історичного і знайшов своїх прихильників серед інших польських дослідників ХІХ–ХХ ст., що доводили “законність” претензій польської корони на управління в Галицькій і Володимирській землях, а відтак – виправдовували завойовницьку “руську” політику короля Казімежа III. Навіть такий поважний знавець генеалогії, як О.Бальцер не втримався від спокуси, пишучи, що Болеслав-Юрій II Тройденович визначив Казімежа своїм престолонаступником як одного з П’ястів, який мав гіпотетичне право “ділчності” на володимиро-галицьку спадщину⁸. С.Закржевський, покликаючись на відомий привілей Болеслава-Юрія II Тройденовича, наданий ним громаді міста Сянока (1339), у якому поіменований “Johannes dicitur Lacta”, переконував, що “Лотка” був боярином з оточення галицько-волинського князя⁹. З ним не погоджувався Б.Влодарський, який цілком справедливо сумнівався у можливості делегування Болеславом своїх повноважень бояринові “у таких важливих для себе справах”¹⁰. Проте цей дослідник також не заперечував участі Болеслава-Юрія II у Вишеградському з’їзді. На тій підставі, що “контакти угорського двору з **іншим** руським князем (окрім Юрія II. – О.М.) видаються неправдоподібними”, зробив висновок про зустріч у Вишеграді Казімежа з володимиро-галицьким володарем і Є.Вирозумський¹¹. Між ними, на думку цього автора, мали б відбутися “якісь розмови”. Таким чином, майже усі польські історики одностайні у питанні визнання тотожності особи “Лотки” і Болеслава-Юрія II Тройденовича.

Повідомлення Дубницької хроніки привертало увагу й вітчизняних істориків. І.Шараневич та І.Лінниченко вважали “Лотка” галицьким боярином¹². Авторитетний знавець і дослідник іноземних писемних джерел до історії України М.Грушевський у питанні ідентифікації “Лотка” довго не міг визначитися остаточно. Спочатку він ніби поділяв думку поіменованих вище дослідників, “бачучи в сій звістці симптом боротьби Юрія-Болеслава з галицьким боярством”, але згодом гадав, “що вірніші стилізації звістки були погляди угорських письменників, що бачили тут **галицького** (виділено нами.– О.М.) князя”. “Чому він називається “Лотка”, Аллах знає, – з долею гумору писав видатний історик, “але коли се руський князь, то найприродніше приходиться бачити тут Юрія-Болеслава”¹³.

Своє оригінальне вирішення “питання Лотки” знайшло у дослідженні М.Кордуби “Болеслав-Юрій II”, що є одним з ґрунтовних життєписів цього князя. М.Кордуба відкидав як малообґрунтовані гіпотези тих авторів, які вбачали у “Лоткові” то галицького боярина Дмитра Дядька, то князя Болеслава-Юрія II Тройденовича. Аналізуючи тогочасні документи, вчений дійшов до висновку, що іменем “Лотка” у Дубницькій хроніці названо “Влодка”, що є “здрібніле “Володислав”. Як імовірного учасника Вишеградського з’їзду, М.Кордуба визначив сина добжинського князя Земовіта і Анастасії Львівни (вона доводилась рідною сестрою королеві Юрію I Львовичу.– О.М.). Володислава Земовітовича Куявського, який у 1323 р. нібито змагався з Болеславом-Юрієм II Тройденовичем за право на княжіння у галицько-волинських землях¹⁴.

Особа “Лотки” цікавила також вченого української діаспори М. Андрусяка. Він першим припустив можливість походження його імені від антропоніма “Володимир”. М. Андрусяк вважав “Лотка” сином волинського князя Данила Мстиславича, протопластом роду майбутніх князів Острозьких¹⁵. Невідому з імені доньку Данила нібито пошлюбив князь Любарт Гедимінович. Утім, аргументація цієї гіпотези, на нашу думку, є недостатньою.

Луцький історик П. Троневиц вважає, що під “Лотком” треба вбачати князя Любарта Гедиміновича, “якого Юрій II з воєводою Отеком обмежували в правах на Луцький уділ¹⁶”.

Поважний дослідник генеалогії Рюриковичів і Гедиміновичів Л. Войтович загалом заперечує участь Болеслава-Юрія II Тройденевича у Вишеградському з’їзді. “Польська наука твердила, – пише автор, – що на зустрічі у 1339 р. (датування події Л. Войтовича. – О.М.) був представник Юрія-Болеслава або навіть сам князь, який дав присягу у вірності і дружбі польському королю (тобто став його васалом) і признав своїм спадкоємцем Казімежа III. Сам текст трактату не зберігся і немає ніяких фактів, які могли би засвідчити участь у вишеградських переговорах галицько-волинського князя. Нам здається, що ця фантазія польських істориків не має під собою поважних засад. Навіть сам Казимір III у мотиваціях своїх дій не посилався на цю угоду, яка нібито зробила його легітимним спадкоємцем галицько-волинського престолу¹⁷”.

Ми повністю поділяємо думку Л. Войтовича у тій її частині, яка стосується участі володимиро-галицького князя Юрія II у переговорах з Казімежем та Карлом Робертом. Проте повністю ігнорувати факт прибуття у Вишеград “руського князя Лотка” неможливо. Спробуємо гіпотетично визначити його особу, базуючись на визнанні правдоподібності відомостей Дубницької хроніки у наведеному вище уривку. Вважаємо, що поставлена **мета** може бути досягнена шляхом вирішення таких основних завдань: 1) за допомогою лінгвістичних даних спростувати твердження про перекирчування імені “руського князя”, який перебував 1338 р. у резиденції угорського короля; 2) з’ясувати етнічну та державну приналежність “Лотка” та його походження.

Зауважимо, що погляди більшості істориків, які вивчали це питання, розходилися насамперед при визначенні “справжнього” імені руського візитера. Польські дослідники, як зазначалося, вважали його перекирчуванням “Volko” – “Болеслав”. Лише нещодавно, у своєму дослідженні генеалогії Романовичів польський історик Д. Домбровський схильний до версії, що “Volko” – це “Володимир¹⁸”.

Ми переконані, що ім’я “Лотка” можна етимологізувати на давньоукраїнському мовному ґрунті.

Багато сучасних респондентів повідомляють, що воно нагадує неповну форму імені “Володимир”: розмовне “Влодко” (Опільля), “Володько”, “Ладько” (Волинь, Полісся, Бойківщина, Західне Поділля). Це підтверджують і дослідження з ономастики.

Антропонім “Володимир” походить від руського (староукраїнського) “Володимир”. Більшість мовознавців виводять це ім’я від праслов’янського “Voldimerъ”, де voldtъ – влада і – meгъ – великий (буквально: силою великий). З часом елемент –meгъ зблизився із словом *мир* (світ), ім’я переосмислилося і стало означати “володар світу” (тут доцільно пригадати, що один із перших галицьких Ростиславичів іменувався “Володар”, що є неповною формою імені “Володимир”. – О.М.). За іншим тлумаченням – це готське запозичення: Waldemar (від давнього нижньонімецького Waltan – правити і twгt – знаменитий; нижньонімецьке Woldemar). Відомі й сучасні здрібніло-пестливі варіанти імені “Володимир”: “Ладко”, “Ладимир”, “Ладим”, “Ладимко”, які мають давнє походження¹⁹.

Українському “Володко” відповідають болгарські його форми “Владай”. “Владан”, “Владей”. “Владо”, “Владун”, “Владьо”²⁰. Імена “Vladoje”, “Vladun”, “Vladho”, “Vladota”, “Vladik” відшукав у чеських та сербських писемних джерелах лінгвіст Ф. Міклошич²¹. Не бракує схожих формантів й у польській антропонімії: “Włodo”, “Włodaj”, “Włodak”, “Włodek”, “Włodko”, “Włodk”, “Wołodko”²².

На початку ХХ ст. російський мовознавець М. Тупіков на підставі писемних джерел зафіксував побутування імені “Латко”²³. Велику кількість імен-комполітів таких як “Ладомир”. “Ladomir”, “Лада”, “Ладка”, “Ладкович”, “Ладень”, “Ladek”, “Ladka” проаналізувала М. Демчук²⁴. Цікаво, що і в угорській мові список особових власних імен виявляє запозичення таких слов’янізмів як “Aladar” (від руського Володарь та “Ládomér” (від Володимирь)²⁵. Антропонім “Lodomer” знаходимо у дослідженні відомого українського фахівця у царині слов’янської ономастики П. Чучки²⁶.

Окремі сліди побутування імені “Ладко” та “Ладимир” збереглися в українських назвах поселень відантропонімного походження. Топонім “**Латківці**” зафіксований у Борщівському районі Тернопільщини. Як доводить авторитетний лінгвіст М. Худаш, первісно він мав значення “латковци” – “рід (або піддані) **Латка**”. “За походженням, – стверджує учений, – це найбільш ймовірно фонетичний варіант утворення **Ладко**, тобто варіант з девокалізованим –д- у –т- в позиції перед глухим приголосним –к-. Особова назва “Ладко” виникла “шляхом усічення слов’янських автохтонних особових власних імен-комполітів з препозитивним компонентом **Лад[и,о]**- типу **Ладимирь**, **Ладиславъ**, **Ладославъ**, які виникли, відповідно, від **Владимирь**, **Владиславъ**, **Владославъ**”²⁷. Село з назвою “Ладомирів” досі існує у Бескидах (Лемківщина).

З огляду на аргументи лінгвістів, видається логічним такий антропонімний ряд: **Лотка** → **Латко** → **Ладко** → **Ладимир** → **Володимир (Ладислав** → **Владислав)**.

Висловимо й інші аргументи на користь запропонованої гіпотези.

По-перше, відомо, що імена галицьких та волинських князів у літописах і грамотах подаються у дещо відмінній від звичної форми: **Володимирко** Володаревич, **Василько** Ростиславич, **Василько** Романович, **Іванко** Ростиславич Берладник²⁸. Якщо в літописах князів іменують саме так, то цілком імовірно є використання й неповних форм імені в інших пам’ятках, у даному випадку, Лотка – Латко (Ладко), що й зафіксував автор Дубницької хроніки. Транскрипція імен іноземців зберігає у цьому писемному джерелі оригінальну антропонімію. Отже, твердження окремих дослідників про перекручення імені руського князя є непереконливими навіть у тому випадку, коли припустити, що маємо справу з омонімічним скороченням, яке допускає утворення однієї форми від різних імен.

По-друге, в княжих родині існувала традиція надавати спадкоємцям два імені. Перше, при хрещенні дитини, як правило, узгоджувалося з церковним календарем. Святий, іменем якого називали хрещеника, виступав його довічним патроном. На його честь князі будували собори, у день “свого” святого розпочинали важливі справи, наприклад, вирушали у військовий похід. Проте князі частіше вживали друге, “княже” ім’я. Через це досить часто виникають труднощі при ідентифікації володарів дому Рюриковичів. Чи не маємо ми такий випадок із іменем Лотка – Лодко?

По-третє, в окремих княжих лініях (у даному випадку нас цікавлять династи Ростиславичів та Романовичів, що правили у Галицькій та Володимирській землях) намагалися дотримуватися практики надання новонародженому княжичеві імені його прадіда, діда, рідше – батька. Так, у лінії Ростиславичів Володар (неповна форма імені “Володимир”) носив ім’я свого діда Володимира Ярославича. Сам Володар назвав

своїх синів іменами “Ростислав” (на честь батька) та “Володимирко”. Володимирко Володаревич, своєю чергою, назвав сина Ярославом, напевно, на честь Ярослава Мудрого. Ярослав Осмомисл не порушив традиції і старшому синові також дав ім'я діда – Володимир. Володимир Галицький знову іменував синів Васильком (можливо, на честь Василька Ростиславича Тербовлянського) та Володимиром. Василько Ростиславич також назвав молодшого сина іменем свого батька; так само вчинив і його син, Іван Берладник. Як бачимо, антропонім “Володимир” вживався майже у кожному поколінні галицьких нащадків одноіменного сина Ярослава Мудрого, Волинські Мономаховичі також віддавали належне традиції. У цій лінії помічаємо часте використання імен Роман, Данило, Лев, Юрій. Але й тут також були князі на ймення “Володимир”.

По-четверте, слід пам'ятати, що Дубницька хроніка писана старолатинською мовою (як припускають монахом-францисканцем), і тому важливо навести аналоги відтворення топоніма “Володимир”, в інших латиномовних писемних джерелах. Наприклад, в угорській анонімній хроніці XIII ст. згадується “*civitas Ladomer*” (місто Володимир) та “*dux Lodomeriensis*” (князь Володимирії)²⁹. Польський хроніст Вінценз Кадлубек також титулує князя Романа Мстиславича “*dux Laodimiriae*”³⁰. Угорські королі Бела III та Ендре II прийняли титул короля “*Galiciae et Lodomeriae*”. У грамоті від 9 серпня 1316 р. князі Андрій і Лев Юрійовичі прибирають титул “*Dei gracia duces totius terre Russie – Galacie et Ladomiriae*”. Князь Юрій II у своїй грамоті 1327р. використовував титул “*dux terre Russie, Galicie et Ladimerie*”. Як бачимо, варіантів написання відантропонімного ойконіму “Володимир” не бракує, але його препозитна частина залишається незмінною.

По-п'яте, сфрагістичні дані також свідчать на користь нашої гіпотези. Наприклад, один з окружних написів печатки короля Юрія I є таким змісту: “S/ DOMINI GEORGI PRINCIPIS LADIMERIE”.

Таким чином, “руський князь Лотка” Дубнівської хроніки міг бути князем, який носив ім'я Володимир, оскільки нам невідомий жоден представник дому Рюриковичів з іменем Володислав.

До якої ж княжої родин він належав?

Почнемо з представників першої галицької династії Ростиславичів. Останній правлячий князь Галицької землі наприкінці XII ст. Володимир Ярославович (1187–1199) мав двох синів. Василько та Володимир згадані у папській грамоті 1218 р., де йдеться про вклад “руських королів” (*Russorum regibus*) у хорватський монастир на р. Саві³¹. І.Шараневич, а за ним і М.Грушевський вважали цю дату помилковою, а згаданий документ відносили до Василька і Володаря Ростиславичів³². Як зазначалося, імена Володимир і Володар є однокореневими. Однак, уважне прочитання документа переконує, що в ньому йдеться про вклад князів у минулому. Відтак напрошується висновок, що у 1218 р. обидва нащадки Володимира Ярославовича Галицького скінчили свій земний шлях. Малоімовірно, аби через 120 років (6 поколінь) хтось із їхніх нащадків (якщо такі були) міг претендувати на владу у Галицькій землі, тим більше у об'єднаному Руському королівстві. Таким чином, припущення про належність “Лотка” до династії Ростиславичів виглядає дуже сумнівним.

Оскільки цитований нами фрагмент точно свідчить про “князя руського”, то ним не міг бути і Володислав Земовітович Куявський, син Анастасії Львівни. Усе відоме нам про цього князя переконує, що він ніколи не цікавився справами Руського королівства.

Складність визначення генеалогічної належності “Лотка” спричинена насамперед “кімерійською пільмою” (вислів М.Грушевського), що спадає на історію Галицької

і Володимирської земель після 1292 року, яким, як відомо, уриваються повісті Галицько-Волинського літопису. Все ж, окремі дані іноземних писемних джерел здатні висвітлити “темні” місця історії Руського королівства першої половини XIV ст., як це доводить дослідження польського вченого Я.Беняка. Ним на основі добротного джерелознавчого аналізу повідомлень хроніки Йогана Вінтертурського переконливо доведено, що князі Андрій і Лев Юрійовичі померли неодноразово³³. Стає зрозумілим, чому Юрій II називає своїм попередником дядька по матері (avunculo suo) Андрія. Звідси напрошується висновок, що Лев Юрійович помер раніше.

Багато істориків вважають Льва галицьким князем. Ми не можемо з цим погодитись і вважаємо, що Лев правив на Волині. Його донька вийшла заміж за Любарта Гедиміновича. Відтак останній здійснював управління Луцькою волостю. Вірогідно, цей крок був викликаний тим, що у Лева Юрійовича не було спадкоємця чоловічої статі. Натомість Андрій Юрійович (в одній із грамот названий ярославським князем³⁴ (м.Ярослав у Перемишльській землі) міг мати сина, який у 1338 р. досягнув того віку, аби заявити про своє право на княжіння у галицькій частині Руського королівства.

Український історик в діаспорі П.Грицак припускав, що “Лотка” міг бути нащадком Мстислава Даниловича, “може тим самим, що брав участь у війні Гедиміна з українськими князями. Бачачи на володимирському столі потомка Романовичів лиш у жіночій лінії, Володимир, очевидно палав жадобою захопити Галицько-Волинську державу у свої руки”³⁵. Але, встановлено, що у 1315 р. Володимир Мстиславович загинув³⁶. Отже, він не міг бути візитером до угорського монарха у червні 1338 р.

Гіпотеза П. Троневица за якою “Лотко” – це спотворена угорським автором чи писарем неповна форма імені “Любарт” також є вразливою. Чи посмів би Любарт вести переговори за плечима Юрія II?

Ще одним аргументом, який промовляє проти того, що “Лотка” – це Юрій II, є його значно молодший, порівняно з Казімежем III, вік. Сам по собі цей факт є нібито мало-значущим³⁷. Природно, виникає запитання: чому значно молодший Юрій II, який міг сподіватися на спадкоємця, мав би наслідувати приклад польського короля? У працях польських дослідників XIX – першої половини XX ст. ми не знаходимо аргументів, які хоч би частково давали відповідь на це питання.

“Лотко” – Володимир, як імовірний син галицького (згодом володимиро-галицького) князя Андрія Юрійовича, покладаючись на підтримку частини боярства Галицької землі, на нашу думку, міг у 1338 р. бути присутнім у Вишеграді під час зустрічі Казімежа з Карлом-Робертом.

ВИСНОВКИ

Перебуваючи у Перемишльській землі (доменіальних володіннях свого батька), “Лотко” був поінформований про Вишеградські домовленості між польським та угорським королями. З Перемишльщини він прибув до резиденції Карла-Роберта разом зі своїми прихильниками.

Цей “руський князь” мав підстави для претензій до Юрія II, що правив одноосібно у Галицькій і Волинській землях. Не виключаємо, що “Лотко” сподівався на допомогу угорського короля у вирішенні династичної суперечки. Обіцянка “дружби” з угорським монархом промовляє про те, що князь Володимир Андрійович не почувався певним у досягненні успіху власними силами і розраховував на чужоземну поміч. Але отримати її з боку Угорщини чи Польщі він не зміг і повернувся додому (“amplissimis muneribus

donatus in Russiam redit”)³⁸. Про подальшу долю Володимира Андрійовича—“Лотка” відомостей немає. Можливо, повернувшись у Галицьку землю він зазнав переслідувань з боку Юрія II (був убитий) або ж знайшов притулок при дворі інших Рюриковичів. В усякому разі, він не брав участі у поділі володимиро-галицької спадщини після 1340 р.

¹ Карл-Роберт належав до французької королівської династії Анжу, представники якої прибули до Угорщини з Італії.

² Відомості про виступи угорських феодалів відображено у Іпатіївському літописі. Тут ідеться про вбивство ними дружини угорського короля Ендре II (1205–1253) Гертруди у вересні 1213 р. (у літописі про цю подію згадано під 1210 р. – О. М.). Див.: Літопис Руський за Іпатським списком. / Пер. Л. Махновець. – К., 1989. – С. 373; Не менший резонанс викликало поранення самого Карла-Роберта та його дружини Ельжбети Локетківни у 1329 р., вчинене угорським можновладцем Феліціаном Захом, який у такий спосіб помстився за безчестя своєї доньки Клари, вчинене тодішнім наступником польського престолу Казімежем Владиславичем (майбутній король Казімеж III.). Див.: Jadwiga Żylińska. Piastówny i żony Piastów. – Warszawa, 1982. – S. 241–242.

³ Żylińska J. Piastówny i żony Piastów. – S. 174–222.

⁴ Wyrosunski J. Kazimierz Wielki. – Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, 1986. – S. 80.

⁵ Historiae Hungaricae Fontes domestici. ed/ Florianus, III. Chronicon Dubnicense. – S. 128.

⁶ Dybrowski J. Ostatnie lata Ludwika Wielkiego. – Kraków, 1918. – S. 112.

⁷ Abraham W. Powstanie kościoła łacińskiego na Rusi. – T. 1. – Lwów, 1904. – S. 206.

⁸ Balcer O. O następstwie tronu w Polsce // Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydz. Hist. – Filoz. Ser. 2. – T. XI. – S. 430.

⁹ Zakrzewski S. Wpływ sprawy ruskiej na państwo polskie w XIV wieku-// Przegląd Historyczny. – T. 23. – 1922. – S. 99.

¹⁰ Włodarski B. Polska i Ruś 1194-1340. – Warszawa, 1966. – S. 288.

¹¹ Wyrosunski J. Kazimierz Wielki. – Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, 1986. – S. 80–81; Його ж. Historia Polski do roku 1505. – Warszawa, 1978. – S. 227.

¹² Винниченко И. Замечания И. А. Линниченко на статью Г. Режабка “О последнем князе всей Малороссии Юрие II. – Санкт-Петербург, 1885. – С. 84-96; Шараневич И. История Галицко-Володимирской Руси от найдавейших времен до року 1453. – Львов, 1863. – С. 150.

¹³ Грушевський М. С. Історія України-Руси. – Т. 4. – К., 1993 – С. 132.

¹⁴ Кордуба М. Болеслав-Юрій II. Останній самостійний володар Галицько-Волинської держави з нагоди 600-ліття його смерті. – Львів, 1940. – С. 19–20.

¹⁵ Андрусак М. Останні Романовичі. (Нащадки Мстислава і Романа Даниловича) // Науковий збірник Українського Вільного університету. – Мюнхен, 1948. – С. 241–245. (окрема відбитка).

¹⁶ Троневиц П. Луцький замок. – Луцьк, 1998. – С. 28.

¹⁷ Войнович Л. Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII-XVI ст. – Львів, 1996. – С. 101.

¹⁸ Dąbrowski D. Rodowód Romanowiczów. – Poznań – Wrocław, 2002. – S. 280–281.

¹⁹ Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. – К., 1986. – С. 43.

²⁰ Илчев С. Речник на личните и фамилни имена у българитею. – София, 1969. – С. 113.

²¹ Miklosich F. Die Bildung der slavischen Personennamen // Denkschriften c. k. Akad. Wissenschaften. Philologisch-historische Klasse: Zentner Bd. – Wien, 1860. – S. 43.

²² Słownik staropolskich nazw osobowych. – Т. 6. – Wrocław, 1982. – S. 137–142.

²³ Тупииков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имен // Записки отделения русской и славянской археологии Русского археологического общества. – 1903. – Т. 6. – С. 279.

²⁴ Демчук М. О. Слов’янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV–XVII ст. – К., 1988. – С. 75. Див. також: Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. – Т. 1. – К., 1977. – С. 536.

²⁵ Лизанець П. М. Давньоруська ономастична спадщина в угорській мові // Давньоруська ономастична спадщина в східнослов’янських мов. – К., 1986. – С. 112–113.

²⁶ Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття (Вступ та імена): Конспект лекцій. – Ужгород, 1970. – С. 33.

²⁷ Худаш М. Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів. – К., 1995. – С. 126.

²⁸ Окремі дослідники вважають, що у такий спосіб виявлялася пошана людяності до свого володаря.

²⁹ Scriptores Rerum Hungaricarum tempore ducum et regumque stirpis Arpadianae gestarum. – Т. 1. – Budapest, 1937. – S. 47.

³⁰ Monumenta Poloniae Historica. Pomniki dziejowe Polski. W 6 t. – Leopoldis, 1872. – Т. 2. – S. 416, 437, 439.

³¹ Vetera Monumenta Historica Hungarum Sacram Illustrantia. – Т. 1. – Roma, 1859. – P. 10.

³² Грушевський М. С. Історія України-Руси. – Т. 2. – К., 1992. – С. 454.

³³ Беньяк Я. Вигаснення галицько-вольської княжої династії // Галичина та Волинь у добу середньовіччя. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького. – Львів, 2001. – С. 70–79.

³⁴ Войтович Л. В. Генеалогія династій Рюриковичів і Гедиміновичів. – К., 1992. – С. 89.

³⁵ Грицак П. Галицько-Волинська держава. – Нью-Йорк, 1958. – С. 150.

³⁶ Войтович Л. Удільні князівства... – С. 84.

³⁷ З цього приводу нагадаємо, що сам Казімеж не зовсім послідовно дотримувався умов договору з угорським двором. У 1368 р. він усиновив свого внука Кажка Щецінського і передав йому Серадзьку і Ленчицьку землі.

³⁸ Цит. за: Грушевський М. Історія України-Руси. – Т. 3. – К., 1993. – С. 534.

Олег Мазур

“Лотка, князь руський, прибув до Вишеграда”: гіпотетична ідентифікація особи.

Стаття присвячена з’ясуванню особи руського князя, який з дипломатичною місією відвідав угорську королівську резиденцію Вишеград у 1338 р. На основі різних джерел автор робить висновок, що цією особою міг бути Володимир Андрійович, син галицького князя Андрія Юрійовича.

Oleh Mazur.

[A quote:] “Lotka, Prince of Rus, Has Arrived to Wyshegrad”: Hypothetical Identification of the Person.

The article is devoted to the identification of the personality of the Rus’ian prince, who with diplomatic mission once visited Wyshegrad, – then the Hungarian royal residence, – in 1338. On the basis of various sources the author concludes, that this person could have been Volodymyr Andriyovych, Galician Prince Andriy Yuriyovych’s son.